

УДК 339.972

JEL Classification: O15

БАБУШКІН О. А.¹, КОМАР Р. О.²

МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В РАКУРСІ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН

DOI: 10.32620/cher.2018.4.09

Постановка проблеми. В статті розглядаються проблеми міжнародної міграції, аналізуються причини і наслідки міжнародних міграційних процесів для майбутнього України. Тематика статті є важливою та потребує ґрунтовного вивчення. *Метою статті* є дослідити міжнародні процеси, що відбувались і відбуваються в Україні та в межах ЄС, з'ясувати їх вплив на економічну ситуацію в країні, а також визначення теоретичних засад правового регулювання міграційних процесів. *Об'єктом дослідження* виступають міграційні процеси з точки зору економіко-правових відносин. *Методологічною основою дослідження* стали способи і принципи наукового пізнання загальних та спеціальних методів і прийомів, що використані під час характеристики міграційних процесів з точки зору економіко-правових відносин. Основною *гіпотезою дослідження* стало припущення, що Україну залишають не найбідніші та малоосвічені люди, а працьовиті, ініціативні, освічені громадяни нашої країни. Українці лідирують серед мігрантів Естонії. Найпопулярнішою країною для роботи та життя українців для життя є Польща. *Виклад основного матеріалу.* Оскільки центром міжнародних міграційних процесів на теперішній час є Європейський Союз, держави-члени ЄС стали місцем потужного притягання мігрантів зі всього світу, значна частина з яких приїздить з метою працевлаштування та отримання численних економічних та соціальних переваг, яких вони позбавлені в країнах їх походження. В межах ЄС надзвичайно активно розвиваються процеси внутрішньої міграції, пов'язаної із можливістю проживання, працевлаштування та навчанням в межах ЄС. *Оригінальність та практичне значення дослідження.* В українській науці недостатньо робіт, у межах яких комплексно розглядалися питання регулювання міграційних процесів у праві ЄС. В статті визначаються особливості міжнародної міграції, міграційні процеси, що відбувались і відбуваються в Україні та в межах ЄС, їх вплив на економічну ситуацію в країні, дослідження теоретичних засад правового регулювання міграційних процесів. *Висновки дослідження.* Перспективним напрямком співпраці сторін у міграційній сфері є поглиблення співробітництва між Україною як сусідньою з ЄС державою та Європейською агенцією з прикордонної та берегової охорони (FRONTEX) щодо забезпечення спільного управління міграційними потоками та попередження та протидії нелегальній міграції.

Ключові слова:

міграційна сфера, внутрішні та зовнішні міграційні процеси, регулювання міграційних процесів, міжнародні міграції, міграційне право ЄС, працівник-мігранство.

MIGRATION PROCESSES FROM THE PERSPECTIVE OF ECONOMIC AND LEGAL RELATIONS

Formulation of the problem. Formulation of the problem. The article deals with the problems of international migration, analyzes the causes and consequences of international migration processes for the future of Ukraine. The subject matter of the article is important and requires a thorough study. *The aims of the article* is to investigate international processes that take place and occur in Ukraine and within the EU, to determine their impact on the economic situation in the country, as well as to determine the theoretical principles of legal regulation of migration processes. *The object of research* are migration processes in terms of economic and legal relations. *Methodological basis of research* was the methods and principles of scientific knowledge of general and

¹ **Бабушкін Олександр Анатолійович**, канд. техн. наук, доцент кафедри «Фінанси», Національний аерокосмічний університет ім. М.С. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», м. Харків, Україна.

Babushkin Oleksandr, Ph.D. in Technical, Associate professor of Finances Department National Aerospace University «Kharkiv Aviation Institute», Kharkiv, Ukraine.

ORCID ID: 0000-0002-0973-6802

e-mail: a.babushkin@khai.edu

² **Комар Руслана Олександрівна**, старший викладач кафедри «Фінанси», Національний аерокосмічний університет ім. М.С. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», м. Харків, Україна.

Komar Ryslana, Senior Lecturer of Finances Department National Aerospace University «Kharkiv Aviation Institute», Kharkiv, Ukraine.

ORCID ID: 0000-0003-0360-884X

e-mail: 1967ruslana2016@gmail.com

special methods and techniques used in the characterization of migration processes in terms of economic and legal relations. *The hypothesis of research* was the assumption that Ukraine is left not the poorest and less educated people, but hard-working, enterprising, enlightened citizens of our country. Ukrainians are among the leading migrants in Estonia. Poland is the most popular country for work and life of Ukrainians for life. *The statement of basic materials*. Since the center of international migration is the European Union at present, EU Member States have become a major venue for migrants from all over the world, many of whom come to work and receive numerous economic and social benefits that they lack in their countries of origin. Within the EU, the processes of internal migration associated with the possibility of residence, employment and training within the EU are extremely active. *Originality and practical significance of the research*. There is not enough work in Ukrainian science, within which the issues of regulation of migration processes in the EU law were comprehensively addressed. The article defines the peculiarities of international migration, the migration processes that take place and occur in Ukraine and within the EU, their impact on the economic situation in the country, the study of the theoretical foundations of legal regulation of migration processes. *Conclusions of the research*. A promising area of cooperation between the parties in the field of migration is deepening of cooperation between Ukraine as a neighboring state with the EU and the European Agency for the Border and Coastal Guard (FRONTEX) to ensure joint management of migration flows and prevent and combat illegal migration.

Key words:

migration, internal and external migration processes, migration management, international migration, EU migration law, migrant worker.

МИГРАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ В РАКУРСЕ ЭКОНОМИКО-ПРАВОВЫХ ОТНОШЕНИЙ

Постановка проблемы. В статье рассматриваются проблемы международной миграции, анализируются причины и последствия международных миграционных процессов для будущего Украины. Тематика статьи является важной и требует тщательного изучения. *Целью статьи* является исследовать международные процессы, которые происходили и происходят в Украине и в пределах ЕС, выяснить их влияние на экономическую ситуацию в стране, а также определения теоретических основ правового регулирования миграционных процессов. *Объектом исследования* выступают миграционные процессы с точки зрения экономико-правовых отношений. *Методологической основой исследования* стали способы и принципы научного познания общих и специальных методов и приемов, использованных во время характеристики миграционных процессов с точки зрения экономико-правовых отношений. *Основной гипотезой исследования* стало предположение, что Украина оставляют не самые бедные и малообразованные люди, а трудолюбивые, инициативные, образованные граждане нашей страны. Украинцы лидируют среди мигрантов Эстонии. Самой популярной страной для работы и жизни украинский для жизни является Польша. *Изложение основного материала.* Поскольку центром международных миграционных процессов в настоящее время является Европейский Союз, государства-члены ЕС стали местом мощного притяжения мигрантов со всего мира, многие из которых приезжает с целью трудоустройства и получения многочисленных экономических и социальных преимуществ, которых они лишены в странах их происхождения. В рамках ЕС чрезвычайно активно развиваются процессы внутренней миграции, связанной с возможностью проживания, трудоустройства и обучением в пределах ЕС. *Оригинальность и практическое значение исследования.* В украинской науке недостаточно работ, в рамках которых комплексно рассматривались вопросы регулирования миграционных процессов в праве ЕС. В статье определяются особенности международной миграции, миграционные процессы, которые происходили и происходят в Украине и в пределах ЕС, их влияние на экономическую ситуацию в стране, исследование теоретических основ правового регулирования миграционных процессов. *Выводы исследования.* Перспективным направлением сотрудничества сторон в миграционной сфере является углубление сотрудничества между Украиной как соседней с ЕС государством и Европейским агентством по пограничной и береговой охраны (FRONTEX) по обеспечению совместного управления миграционными потоками и предупреждения и противодействия нелегальной миграции.

Ключевые слова:

миграционная сфера, внутренние и внешние миграционные процессы, регулирования миграционных процессов, международные миграции, миграционное право ЕС, работник-мигрантство..

Постановка проблеми. На сучасному етапі суспільного розвитку спостерігається посилення міграційних процесів, що здебільшого сконцентровані у Європі – регіоні, у межах якого зосереджено 20 % усього мігруючого населення планети [1].

При цьому центром міжнародних міграційних процесів є Європейський Союз, що об'єднує політично стабільні держави, що мають одні з найвищих показників економічного розвитку, соціального забезпечення, медичного обслуговування,

характеризуються високим індексом розвитку людського потенціалу та розвинутою і ефективно працюючою системою захисту прав людини. У зв'язку з цим держави-члени ЄС стали місцем потужного притягання мігрантів зі всього світу, значна частина з яких приїздить з метою працевлаштування та отримання численних економічних та соціальних переваг, яких вони позбавлені в країнах їх походження. Крім того, в межах ЄС надзвичайно активно розвиваються процеси внутрішньої міграції, пов'язаної із можливістю проживання, працевлаштування та навчання в межах ЄС.

За даними українських компетентних органів за останні 20 років з України виїхало більш 6,5 млн. людей, частина яких набула статусу емігрантів. Згідно з даними, оприлюдненими в ООН, число українських трудових мігрантів, які постійно перебувають за кордоном, нараховує вісім мільйонів осіб, що становить 4% від загальної чисельності (200 мільйонів) трудових мігрантів у світі.

Україна стала п'ятою державою у світі після Мексики, Індії, Росії та Китаю, хто шукає кращого життя за кордоном. Етнічних українців за межами України у статусі закордонних українців нараховується більш 20 млн. осіб, також 8 млн. осіб, які перебувають за кордоном. За цим показником ми займаємо одне з перших місць у світі. Кожен четвертий із працездатних громадян України працює за кордоном. Як свідчить статистика, за роки незалежності населення скоротилося більше ніж на 6 млн (рис. 1) [3].

Україну залишають не найбідніші та малоосвічені люди, а працюючі, ініціативні, освічені громадяни нашої країни. Українці лідирують серед мігрантів Естонії. Найпопулярнішою країною для роботи та життя українців для життя є Польща. Останні три роки спостерігається в останні три роки.

Регулювання міграційних процесів у праві ЄС є вкрай важливими для України, що з 2004 р. у результаті розширення членського складу має з Європейським Союзом спільний кордон. Питання співпраці у міграційній сфері є одними з найпріоритетніших за Угодою про асоціацію між Україною та ЄС 2014 р. [2] (ст. 16) які потребують вжиття широкого комплексу заходів, що ґрунтуються на законодавчих актах ЄС та кращих практиках держав-членів.

Аналіз остатніх досліджень і публікацій на тему трудової міграції, теоретичні ас-

пекти, методика дослідження міграції знайшли висвітлення в наукових працях як вітчизняних так і зарубіжних вчених: О. Бугрова, А. Гайдучкий, С. Бондур, О. Гладун, С. Мельник, С. Чехович, О. Позняк, І. Прибиткова, Н. Коніщева, М. Долішній та інші.

При цьому в українській науці немає робіт, у межах яких комплексно розглядалися питання регулювання міграційних процесів у праві ЄС.

Окремі аспекти зазначеної проблематики викладаються у працях вітчизняних науковців, що стали теоретичним підґрунтям для дослідження:

М.В. Буроменського, Ю.Ф. Гаврушко, О.А. Гончаренко, О.Г. Козинець, А. В. Кулабухової, З.М. Макарухи, В. І. Муравйова, Н. Б. Мушак, С.В. Науменко, О. О. Поєдинок, О.М. Поліванової, Ю.І. Римаренка, Т. Л. Сиройд, І. І. Серової, В. М. Стешенка, А.Л. Чернявського, І.В. Яковюка.

У зарубіжній науці варто відзначити роботи: П. Бонді, К. Босвелл, Г.С.Гудвін-Гілл, С.Карц, Т. Костакопулу, С. Пірс, М. Су та інші.

Недостатня увага ще приділяється дослідженню тенденцій міграційних сфер, особливо їх впливу на демографічне, економічне майбутнє країни.

Метою статті є дослідити міжнародні процеси, що відбувались і відбуваються в Україні та в межах ЄС, з'ясувати їх вплив на економічну ситуацію в країні, а також визначення теоретичних засад правового регулювання міграційних процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток міграційних економіко-правових відносин розпочався із заснування у II половині XX ст. Європейських співтовариств: Європейського співтовариства вугілля та сталі (далі – ЄСВС) у 1951 р., Європейського економічного співтовариства (далі – ЄЕС) та Європейського співтовариства атомної енергетики (далі – Євратом) у 1957 р., а згодом і Європейського Союзу у 1992 р. Однією із цілей цих організацій було забезпечення миру у регіоні, який міг бути досягнутий лише через створення «дедалі міцнішого союзу народів Європи».

Крім того, рушійною силою для їхнього економічного розвитку було визнано вільне переміщення працівників у межах держав-членів, а згодом прийняття єдиних норм щодо регулювання внутрішніх та зовнішніх міграційних процесів, що стосувалися не лише економічно активних суб'єктів.

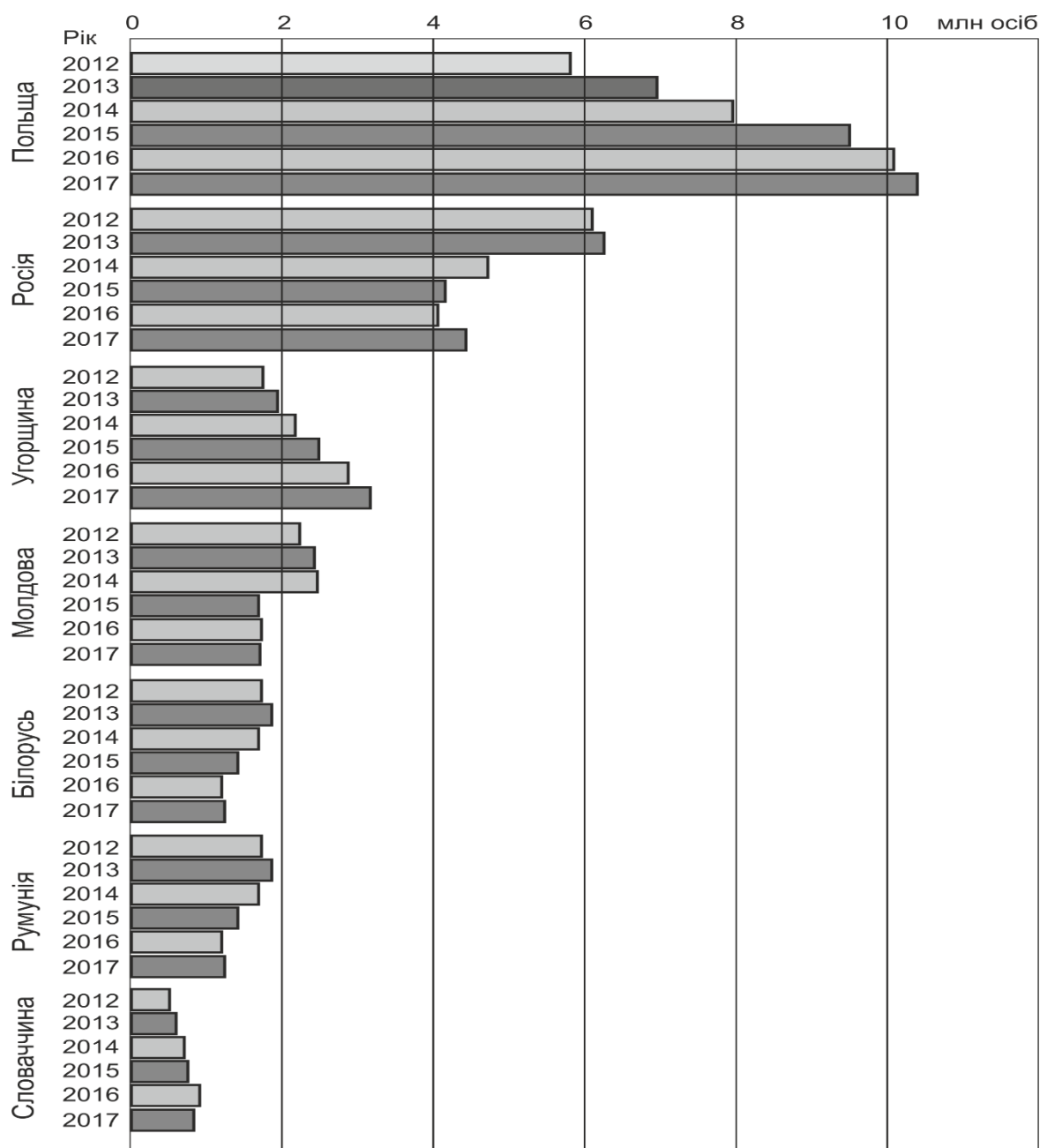

Рис. 1. Віїзд громадян до країн-сусідів, млн осіб

Джерело: розроблено авторами

Варто відзначити, що із заснуванням Європейських співтовариств на наднаціональному рівні здійснювалося правове регулювання пересування лише працівників, за якими визнавалися лише окремі соціально-економічні права, необхідні для функціонування зони вільної торгівлі з поступовим переходом до митного союзу та розбудови у перспективі спільного ринку. Зокрема, установчі договори гарантували право на вільне пересування і проживання працівників у межах територій держав-членів та встановлювали принцип заборони їх дискримінації за національною ознакою у питаннях працевлаштування, оплати й інших умов праці і

найму (ст. 69 Договору про Європейське співтовариство вугілля і сталі 1951 р. [3] (далі – ДЄСВС), ст. 48 Договору про Європейське Економічне Співтовариство 1957 р. [5] (далі – ДЄЕС)). На думку А. В. Кулабухової, зазначене право розглядалося як фундаментальне, основоположне і таке, що надає безпосередні вигоди громадянам держав-членів від європейської економічної інтеграції, які могли працювати в інших державах-членах на рівні з громадянами цієї держави [6].

Зокрема, свобода пересування працівників вимагала впровадження однакових соціальних, податкових правил та рівності у соціальному забезпеченні між працівниками

держави-члена, що є її громадянами, та іноземними працівниками, що мають громадянство інших держав-членів. Крім того, в ДЄЕС закріпив, що Співтовариство та держави-члени мають сприяти покращенню умов праці та життя працівників. При цьому трудову міграцію самих громадян в ЄС було віднесено до елементів спільного ринку.

Для реалізації свободи руху працівників у 1968 р. було прийнято Регламент 1612/68 про свободу пересування працівників у межах Співтовариства від 15.10.1968 р. [7]. Гострим питанням, пов'язаним зі свободою вільного пересування робочої сили, було закріплення можливості працівників-мігрантів залишатися у відповідній державі-члені після завершення трудової діяльності. Вирішенню цієї проблеми сприяло прийняття Регламенту 1251/70 від 29.06.1970 р. [8]. Ще одним важливим документом стало прийняття Регламенту 1408/71 щодо заснування схем соціального забезпечення до найманих працівників, до підприємців та членів їхніх сімей, що переїжджають в межах Співтовариства [9]. Ці регламенти довгий час були одними з основних актів вторинного права ЄС у сфері внутрішньої трудової міграції.

Право на вільне пересування і проживання надавалося спочатку економічно активним індивідам та членам їх сімей безпосередньо під час їхньої трудової діяльності, а згодом його зміст було поширено і на проживання після виходу на пенсію. Суб'єктами цього права були громадяни держав-членів, які могли користуватися цим правом без додаткового дозволу держави перебування. Лише згодом, із поступовим розширенням компетенції Співтовариств на сферу освіти, культури, туризму, право на вільне пересування і проживання було надано й іншим категоріям економічно неактивних осіб, що мають громадянство держав-членів (Директива Ради 90/364/ЄЕС про право проживання від 28.06.1990 р. [10]).

Як вказує А. В. Кулабухова, перші права, які гарантувалися громадянам правом порядком Співтовариств упродовж 1950–1960-х рр., мали соціально-економічний характер з огляду на специфіку інтеграційних зв'язків держав-членів [11]. Таким чином, міграційні процеси, пов'язані з внутрішньою трудовою міграцією були першими, що отримали регулювання нормами права співтовариств.

09.12.1989 р. було прийнято Хартію Співтовариства про основні соціальні права

працівників ЄЕС [12], яку підписали всі держави-члени за виключенням Великої Британії. Хартія була присвячена захисту прав працівників, передусім працівників-мігрантів, які скористалися свободою руху робочої сили. Розділ I Хартії передбачав:

1) «кожен працівник ЄЕС повинен мати право вільного переміщення по території Співтовариства ...»;

2) «свобода переміщення повинна давати право кожному такому працівнику вибрати будь-яке заняття чи професію в ЄЕС на основі принципів рівноправності, що стосується працевлаштування, умов праці та соціального захисту в країні прийому»;

3) розбудова єдиного економічного простору Співтовариства в обов'язковому порядку підкріплюється соціальним забезпеченням його працівників.

Свобода руху трудових мігрантів поширювалася на всі сфери зайнятості, крім державної служби. Щодо обмежень, то вони допускалися лише з позиції громадського порядку та безпеки, а також в частині охорони здоров'я людей. Не зважаючи на прогресивний характер, Хартія не набула юридично обов'язкової сили.

Незважаючи на тяжкий економічний стан України, кількість бажаючих отримати українське громадянство зростає. Це нелегали з країн Азії, Африки. Одним із розповсюджених шляхів набуття українського громадянства це шлюб іноземців з громадянками України. Не завадило б застосувати від випадків фіктивного шлюбу прийняття нормативно – правових актів. Потрібно унормувати і перебування іноземних студентів в Україні. Чимало студентів з країн Азії та Африки використовують Україну лише як транзитний пункт на шляху до країн ЄС. Заслугує на підтримку пропозиція введення спеціальних студентських віз, умови одержання яких вимагатимуть обов'язково повернення студента до країни його постійного перебування після закінчення навчання.

Період у розвитку правового регулювання міграційних процесів пов'язують із укладенням і набранням чинності Маастрихтським договором, яким було засновано Європейський Союз – унікальне в історії людства інтеграційне об'єднання держав, що охоплює економічну, зовнішньополітичну, безпекову і правоохоронну сфери.

Договором про ЄС 1992 р. [13] (далі – ДЄС) уперше закріпив громадянство Євро-

пейського Союзу та визначив коло прав, які гарантувалися на наднаціональному та внутрішньодержавному рівні у зв'язку із таким статусом. Зокрема, за Договором кожен громадянин держави-члена автоматично визнавався громадянином ЄС (ст. 8) та набував додаткових прав, частина з яких уже діяла в рамках Співтовариств. Так, у ст. 8а було закріплено право на вільне пересування і проживання в межах територій держав-членів, яке стосувалося усіх громадян держав-членів, а не лише трудових мігрантів.

Політична стратегія ЄС у сфері міграції була проголошена 04.11.2004 р. та закріплена у висновках Європейської Ради, що відбулася у Гаазі [14] (далі – Гаазька програма). Гаазька програма була розрахована на 5-річний період (2004-2009 рр.), як і Висновки Тампере, однак, на відміну від останніх, стосувалася забезпечення належної імплементації вже ухвалених нормативних актів.

Серед запропонованих нею ініціатив варто виділити ідею заснування Європейського офісу підтримки з питань міграції як координативної установи держав-членів та відновлення функціонування Європейського фонду фінансової допомоги біженцям (п. 1.3); забезпечення суспільної інтеграції громадян третіх держав, у тому числі біженців, що на законних підставах проживають в ЄС (п. 1.5); посилення співпраці з третіми країнами, особливо з країнами походження біженців, країнами транзиту, а також сусідніми країнами (п. 1.6.1, 1.6.2); запровадження мінімальних стандартів реадмісії осіб, які незаконно перебувають на території держав-членів; заснування Європейського фонду повернення як фінансового інструменту для реалізації заходів із реадмісії, а також призначення Спеціального представника із спільної політики реадмісії (п. 1.6.4).

У сфері міграції особливо важливою є положення ч. 2 ст. 3 ДЄС у редакції Лісабонського договору, відповідно до якої «Союз надає своїм громадянам простір свободи, безпеки і правосуддя без внутрішніх кордонів, на якому забезпечено вільний рух осіб разом з належними заходами, пов'язаними із контролем на зовнішніх кордонах, притулком, імміграцією та попередженням і боротьбою зі злочинністю».

Останній етап розвитку правового регулювання міграційних процесів у ЄС пов'язується з «європейською міграційною кризою» 2015 р., яка продемонструвала неготовність ЄС та держав-членів врегулювати

ситуацію із найбільш масовим із часів II Світової війни переміщенням осіб та виявила неспроможність існуючої спільної європейської системи притулку.

13.05.2015 р. Європейська комісія представила повідомлення «Європейська програма щодо міграції» [15], яка містила перелік оперативних та довгострокових завдань. Зокрема, вказувалося на необхідність розробки комплексу рятувальних операцій на морі за участі FRONTEX («Triton»); розкриття злочинних організацій, діяльність яких загрожує життю і здоров'ю мігрантів; збалансоване розміщення біженців між державами-членами ЄС; посилення співпраці з третіми державами та міжнародними організаціями у сфері міграції; посилення допомоги державам-членам, що найбільше зазнають впливу міграційної кризи, зокрема, шляхом розбудови мережі центрів прийому біженців; удосконалення механізму визначення держави, відповідальної за розгляд заяв щодо надання статусу біженця, посилення мандату Європейського офісу надання притулку тощо.

За умов європейської міграційної кризи пошук ефективної моделі регулювання міграційних процесів став та залишається актуальним та найскладнішим завданням для ЄС. З цією метою відбувається активне обговорення питань щодо удосконалення законодавства ЄС у сфері міграції, однак через небажання окремих держав-членів поступатися частиною своїх суверенних прав на користь ЄС, ухвалення рішень часто стає неможливим.

12.10.2018 р. в рамках Ради ЄС міністри держав-членів обговорили пропозицію Комісії щодо розширення повноважень Європейської прикордонної служби та збільшення її штату на 10 000 до 2020 року. Міністри внутрішніх справ висловили своє бажання зміцнити мандат агентства, зокрема, щодо повернення та співпраці з третіми країнами. Вони також поділилися своїми думками щодо розміру, складу, завдань та повноважень постійного корпусу ЄБК, а також щодо термінів, необхідних для повного створення корпусу.

На сьогодні розвиток законодавства ЄС у сфері міграції не завершився. Існування суттєвих розбіжностей у поглядах між деякими державами-членами щодо міграційної політики ЄС, політиці притулку, боротьбі з нелегальною міграцією, їх відмінності у рівні соціального захисту та забезпечення умов праці, мінімальної заробітної плати, оподаткування доходу від трудової діяльності та інші питання вимагають подальшої консолі-

дації держав-членів. Можна припустити, що у майбутньому вони стануть основою розвитку законодавства ЄС у сфері міграції та призведуть до перегляду чинних та запровадження нових уніфікованих правил.

Крім того, міграційні процеси можуть регулюватися національним законодавством відповідної держави, однак в обсязі, що не врегульовано нормами права ЄС.

Правовою основою наднаціонального рівня регулювання є норми установчих договорів ЄС – Договору про ЄС 1992 р. та Договору про функціонування ЄС 1957 р. [16]. Зокрема, загальні засади визначені у ч. 2 ст. 3 ДЄС, відповідно до якої «Союз надає своїм громадянам простір свободи, безпеки і справедливості без внутрішніх кордонів, на якому забезпечено вільний рух осіб разом з належними заходами, пов'язаними із контролем на зовнішніх кордонах, притулком, імміграцією та попередженням і боротьбою зі злочинністю».

Висновки та перспективи подальших досліджень. Дослідження еміграційних та імміграційних процесів в Україні дозволяє зробити висновок і застерегти суспільство та владу від україн негативних наслідків для країни як втечу громадян, оскільки вони порушують природну течію людської історії.

У результаті проведеного дослідження економіко – правових внутрішніх та зовнішніх міграційних процесів в Європейському Союзі та держав – членів зроблено наступні висновки:

1. Сфера міграції належить до спільної компетенції ЄС та держав-членів, в межах якої праве регулювання може здійснювати або Союз, або держави-члени залежно від того, хто більш ефективно буде її здійснювати з урахуванням принципу субсидіарності.

2. Внутрішня міграція стосується процесів перетину державних кордонів громадянами держав-членів ЄС та зумовлена специфікою інституту громадянства ЄС.

3. Зовнішня міграція стосується законного перетину зовнішніх кордонів ЄС громадянами третіх держав та законного перебування та території держав-членів.

4. Спільна політика притулку, що охоплює норми, які закріплюють загальну процедуру міжнародного захисту та уніфікований статус осіб, яким надається статус біженця або додатковий захист.

5. Боротьба з нелегальною міграцією в ЄС та реадмісія осіб, що порушили законодавство ЄС щодо в'їзду, перебування та про-

живання на території держав-членів.

6. Головним міжнародним договором у відносинах сторін є Угода по асоціації між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії а їх державами-членами, з іншої сторони, 2014 р., ст. ст. 16 та 19 якої присвячені регулюванню міграційних процесів. При цьому у сфері міграції зобов'язання сторін є м'якими, тобто надають Сторонам право вибору необхідних заходів у досягненні загальних завдань, що становлять спільний інтерес. При цьому питання візового режиму не регулюються положеннями цієї Угоди.

Перспективним напрямком співпраці сторін у міграційній сфері є поглиблення співробітництва між Україною як сусідньою з ЄС державою та Європейською агенцією з прикордонної та берегової охорони (FRONTEX) щодо забезпечення спільного управління міграційними потоками та попередження та протидії нелегальній міграції.

Література

1. Глобалізація і трудова міграція в Європі: монографія. – Рівне: вид. О. М. Зень, 2009. – 479 с.
2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії та їх державами-членами, з іншої сторони, 2014 р. http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
3. Винничук Ю. Що означає трудова міграція українців 03.10.18. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://censor.net.ua/>
4. Treaty of Accession of Croatia of 24.04.2012. . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/collection>
5. Treaty establishing the European Coal and Steel Community of 18.04.1951. <http://www.cvce.eu/en>
6. Кулабухова А. В. Інститут громадянства Європейського Союзу (загальнотеоретичне дослідження): Дис. канд. юрид. наук: 12.00.01. – Харків., 2016. – 214 с.
7. Regulation (EU) 1931/2006 of the European Parliament and of the Council of 20.12.2006 laying down rules on local border traffic at the external land borders of the Member States and amending the provisions of the Schengen . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: lex.europa.eu/LexU
8. Regulation № 492/2011 of the European Parliament and the Council on freedom of movement for workers within the Union of 05.04.2011. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lex.europa.eu/>

9. Regulation 439/2010 of the European Parliament and of the Council of 19.05.2010 establishing a European Asylum Support Office. Official Journal. 2010. Serie L 132., 11–28.

10. Council Directive 90/365/EEC of 28 June 1990 on the right of residence for employees and self-employed persons who have ceased their occupational activity. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu>

11. Кулабухова А. В. Еволюція ідеї загальноєвропейського громадянства до Маастрихтського договору. / А. В. Кулабухова // Форум права. – 2016. – № 1. – С. 128–134.

12. Хартія Співтовариства про основні соціальні права працівників ЄС від 09.12.1989 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/>

13. Work permit. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://europa.eu/your>

14. Communication from the Commission to the Council and the European Parliament of 10 May 2005 – The Hague Programme: ten priorities for the next five years. The Partnership for European renewal in the field of Freedom, Security and Justice COM (2005). Official Journal, 236.

15. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions “A European Agenda on Migration” of 13.05.2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ec.europa.eu>

16. Основи права Європейського Союзу: нормативні матеріали / за заг. ред. М. В. Буromенського. – Харків: Право, 2015. – 328 с.

References

1. Zen, O. M. (2009). Globalization and labor migration in Europe: a monograph. Rivne. Kind, 479.

2. Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other hand. (2014). Retrieved from: zakon3.rada.gov.ua/laws/

3. Vinnychuk Y. What does the labor migration of Ukrainians mean? (2018). Retrieved from: <https://censor.net.ua/>

4. The Treaty of Accession of Croatia of (2012). Retrieved from: <http://eur-lex.europa.eu/collection/eu-law/treaties-access>

5. Treaty establishing the European Coal and Steel Community. (1951). Retrieved from: http://www.cvce.eu/en/obj/treaty_establishing

6. Kulabukha, A. V. (2016). Institute of Civil Society of the European Union (general-purpose research): Dis. Cand. lawyer Sciences: 12.00.01. Kharkiv, 214.

7. Regulation (EU) 1931/2006 of the European Parliament and of the Council of 20.12.2006 laying down rules on local border traffic at the external land borders of the Member States and amending the Schengen acquis. Retrieved from: [lex.europa.eu/LexUriServ](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ)

8. Regulation No. 492/2011 of the European Parliament and the Council on workers' movement within the Union of 05.04.2011. Retrieved from: <http://lex.europa.eu/>

9. Regulation 439/2010 of the European Parliament and of the Council of 19 May 2010 establishing the European Asylum Support Office (2010). Official Journal. Serie L 132, 11-28.

10. Council Directive 90/365 / EEC of 28 June 1990 on the right of residence for employees and self-employed persons who have ceased their occupational activity. Retrieved from: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/>

11. Kulabukha, A. V. (2016). Evolution of the idea of pan-European citizenship to the Maastriht Treaty. Forum of rights, 1, 128–134.

12. Community Charter on the basis of the social rights of employees of the EEC. (1989). Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/>

13. Work permit. Retrieved from: <http://europa.eu/your>

14. Communication from the Commission to the Council and the European Parliament of 10 May 2005. The Hague Program: ten priorities for the next five years. The Partnership for European renewal in the field of Freedom, Security and Justice COM (2005) 184 final. Official Journal, 236.

15. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of Regions on "A European Agenda on Migration" of 13.05.2015. Retrieved from: <https://ec.europa.eu/home-affairs/sites>

16. Buromensky, M. V. (2015). Fundamentals of European Union law: normative materials. Kharkiv: Right, 328.

Стаття надійшла

до редакції : 01.10.2018 р.

Стаття прийнята

до друку: 20.11.2018 р.

Бібліографічний опис для цитування :

Бабушкін О. А. Міграційні процеси в ракурсі економіко-правових відносин / О. А. Бабушкін, Р. О. Комар // Часопис економічних реформ. – 2018. – № 4 (32). – С. 58–65.

УДК 336.027